

Jan van der Winden
Ecology

research &
consultancy

Beschermingsproject grote karekiet 2023

Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering
en dispersie

Ars Donandi + Tringa fonds

Dit rapport is opgesteld in opdracht van Vogelbescherming Nederland

Van der Winden J. & S. Deuzeman 2023. Beschermingsproject grote karekiet 2023.
Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering en dispersie. Rapport 2023-05, Jan
van der Winden Ecology, Utrecht.

Beschermingsproject grote karekiet 2023

Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering
en dispersie

J. van der Winden & S. Deuzeman (Sovon Vogelonderzoek Nederland)

Sommige paren weten zes jongen groot te brengen. Meer zouden er ook niet in een nest passen? Drontermeer 2023, J. van der Winden.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	1
1. Inleiding	3
1.1. Doelstelling project en onderwerpen in het jaarrapport	3
1.2. Dankwoord	4
2. Methode en studiegebieden	5
2.1. Samenvatting studiegebieden en methoden	5
2.2. Prooikeuze en nestpredatie	6
3. Aantallen en broedsucces	7
3.1. Trend in de kerngebieden	7
3.2. Aantallen elders in Nederland	8
3.3. Locaties met rasters in de kerngebieden	8
3.4. Paren en broedsucces	9
4. Verplaatsingen van grote karekieten	13
4.1. Volwassen grote karekieten met kleurringen	13
4.2. Het ringen van nestjongen	15
5. Bescherming en delen van kennis	17
5.1. Plaatsen en onderhoud anti-vraatrasters	17
5.2. Stormen verslechteren rietkragen achter de rasters	18
5.3. Grote karekieten in de media	19
6. Discussie, conclusies en aanbevelingen	21
6.1. Populatiegroei en bescherming	21
6.2. Conclusies	22
6.3. Aanbevelingen en oproep	23
7. Literatuur	24

1. Inleiding

1.1. Doelstelling project en onderwerpen in het jaarrapport

Sinds 2015 coördineert Vogelbescherming Nederland een beschermingsproject voor de grote karekiet in Nederland. Het doel is de omvang van de landelijke populatie van de grote karekiet, medio 2025, van ongeveer 100 paar rond het jaar 2015, terug te brengen naar een niveau van ongeveer 130 paar. Daarvoor wordt het huidige leefgebied verbeterd en het draagvlak in het beleid voor moerasherstel vergroot. Het beschermingswerk startte in 2016 in twee resterende gebieden waar de grote karekieten nog in enige aantallen broedden: de Noordelijke Randmeren en Oostelijke Vechtplassen (verder genoemd: Loosdrecht of Vechtplassen). Die kernpopulaties moeten op termijn een basis vormen voor populatiegroei en -herstel daarbuiten. Jaarlijks rapporteren we de voorlopige resultaten van het onderzoek en de beschermingswerkzaamheden. De accenten van onderwerpen verschilden in de afgelopen rapportenreeks. In de rapporten over de jaren 2020 t/m 2022 (van der Winden *et al.* 2020a, 2021) kwamen de volgende thema's aan de orde:

- 1) Maatregelen om rietkragen te herstellen met rasters
- 2) Resultaten van de effectiviteit van de rasters
- 3) Studies naar reproductie van grote karekieten
- 4) Verspreiding en aantallen grote karekieten buiten de kerngebieden
- 5) Paarvorming en broedsucces buiten de kerngebieden
- 6) Habitatkwaliteit buiten de kerngebieden
- 7) Voedsel van de grote karekieten
- 8) Advisering voor maatregelen

In onderhavig jaarrapport over 2023 bespreken we deze onderwerpen. We beperken ons wel tot wat eerste indrukken en resultaten en zullen in een later stadium de gegevens meer in detail en over langere periode uitwerken. Inmiddels is het duidelijk dat stromingsriet op zeer grote schaal kan herstellen als de graasdruk verlaagd wordt (zie o.a. van der Winden *et al.* 2020a, 2022). Sinds 2022 zijn we dan ook gestopt met het meten van de effectiviteit van de rasters op rietherstel. Wel zijn we er achter gekomen dat er nieuwe knelpunten zijn voor herstelde rietkragen. Dat bespreken we in hoofdstuk 5.2. Verder waren er geen wezenlijke koerswijzigingen in strategie en aanpak van het project.

1.2. Dankwoord

Vogelbescherming Nederland coördineert het beschermingsproject. Nico Korporaal en Sandra Peters bedanken we voor hun inzet en betrokkenheid. Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Waterschap Vallei en Veluwe, Recreatieschap Loosdrecht, Waternet, Provincies Overijssel, Flevoland en Gelderland en Rijkswaterstaat verleenden allen medewerking aan het project. Hiervoor bedanken we met name Daan Vreugdenhil, Tim Kreetz, Erik de Haan, Nico Bouman, Helga Hijdra, Gijs Schelvis, Florian Bijmold, Natalie van Dijk, Kees Boxhoorn en Ramon ter Schegget. Susanne van der Veer (Staatsbosbeheer) en Remko van Rosmalen en Wijnand Franke (Natuurmonumenten) bedanken wij voor het de hulp bij het realiseren van extra rasters in het Gooimeer en Veluwemeer in 2023. Celine Roodhart (Roodhart Veldwerk) coördineerde de plaatsing van deze extra rasters. Veel dank aan Firma de Jonge en Corné Koopmans voor het plaatsen van de rasters.

Martin Poot, Eckhart Heunks en Hans Tersteeg (Werkgroep grote karekiet) en Jelle Abma (SOVON) hielpen met het veldwerk. De Eerste Aanleg in Loosdrecht lukte het altijd om tijdig een bootje klaar te leggen voor ons. Het project werd mogelijk gemaakt door donaties van leden van Vogelbescherming Nederland en dankzij een financiële bijdrage van Ars Donandi + Tringa fonds. Dank aan Camilla Dreef en Martin Poot voor hun goede opmerkingen bij een eerste versie van dit jaarverslag.

Beschermde rietkraag met informatiebord over het grote karekietenproject. Loosdrechtse Plassen, J. van der Winden, juni 2022.

2. Methode en studiegebieden

2.1. Samenvatting studiegebieden en methoden

Het studiegebied en de methoden waren vergelijkbaar met voorafgaande jaren. Voor een uitgebreide methodische beschrijving verwijzen we dan ook naar eerdere overzichten (van der Winden *et al.* 2020a, 2020b, 2021, 2022b).

Samenvattend onderzochten we in 2023 de aantallen, het broedsucces, dispersie, predatie en voedselkeus in de Loosdrechtse Plassen, het Drontermeer, Vossemeer, Ketelmeer, en Zwarte Meer op de volgende wijze:

- Registreren van territoria rond eind mei – begin juni en vaststellen of in zo'n territorium een paar aanwezig was of alleen een zingend mannetje.
- Wekelijkse controles van nesten.
- Automatische camera's bij een steekproef aan nesten in alle gebieden.
- Verzamelen poepjes van karekietenkuikens van verschillende leeftijden gedurende het seizoen voor DNA-analyse biomassa prootypen (zie voor uitvoerige methodebeschrijving Verkuil *et al.* 2022).
- Controle van zoveel mogelijk zingende grote karekieten in Nederland met behulp van vrijwilligers en vogelwerkgroepen om te achterhalen of er geringde (metaal of kleurring) individuen tussen zitten. Ook checkten we internet voor foto's van grote karekieten met ringen/kleurringen. Als de code op de ring niet leesbaar was, probeerden we dat individu terug te vangen. Zo krijgen we inzicht in de verplaatsingen.
- Enkele nieuwe mannetjes in de kerngebieden zijn gevangen om ze een kleurring te geven.
- Ringen, meten en wegen van nestkuikens van grote karekieten.

2.2. Prooikeuze en nestpredatie

In 2023 zijn wederom poepjes van kuikens van grote karekieten verzameld om de prooikeuze te achterhalen via DNA-analyse (Verkuil *et al.* 2022, van der Winden *et al.* 2022a). De Universiteit Groningen is nog niet klaar met het analyseren van het DNA in deze poepjes. Dus vooralsnog gebruiken we indrukken van de automatische camera's voor de prooikeuze van de karekieten. Deze camera's gaven ons ook weer inzicht in de oorzaken van verliezen van eieren of kuikens.

Grote prooien zijn vaak redelijk goed herkenbaar op camerabeelden, hier voert een grote karekiet een kikkertje aan zijn jongen. Automatische camera juli 2023.

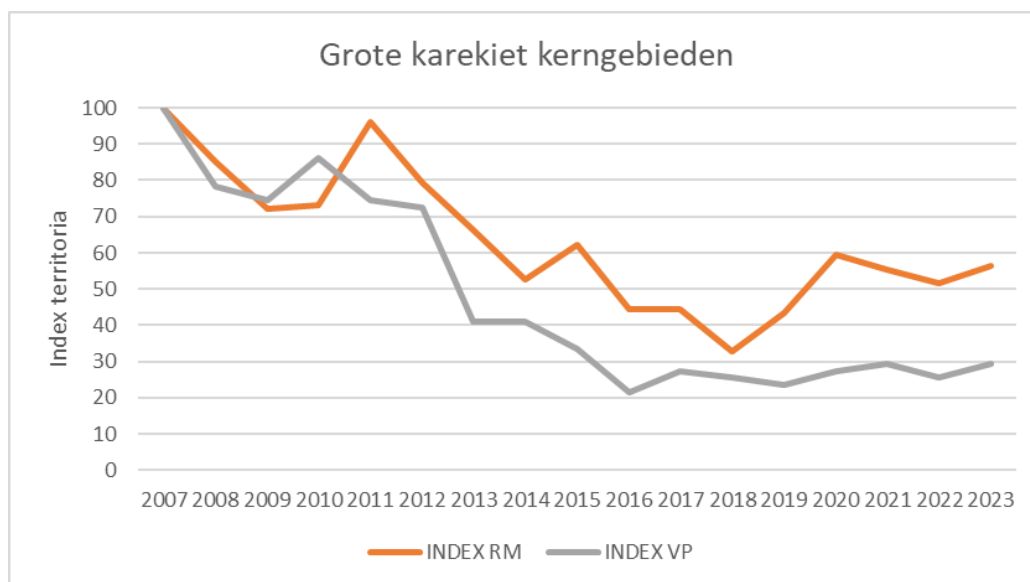

3. Aantallen en broedsucces

3.1. Trend in de kerngebieden

In 2023 waren grote karekieten in de kerngebieden ongeveer 10 % talrijker dan in 2022 (Figuur 3.1). Er vestigden zich ongeveer 60 grote karekietenterritoria in de noordelijke Randmeren en 15 in de Vechtplassen. Het Zwarte Meer herbergt de meeste grote karekieten. De populatie is hier sinds de start van het project stabiel met ongeveer 25 territoria. In het Zwarte Meer broeden ze tegenwoordig wel verspreider over het gebied. In de Veluwerandmeren namen de aantallen gestaag toe van 9 in 2017 naar 22 in 2023. Daarbuiten waren er territoria in het Vossemeer, Nijkerkernauw en langs de Flevozijde van het Veluwemeer en Wolderwijd. Her en der zongen een korte periode grote karekieten in het Gooi- en Eemmeer, maar die mannetjes waren na korte tijd verdwenen.

Evenals voorgaande jaren waren er de nodige verschuivingen gedurende mei en juni van zingende mannetjes binnen de kerngebieden (zie ook hoofdstuk 4).

Figuur 3.1. Aantalsontwikkeling (index, 2007 = 100) van de grote karekiet in de periode 2007-2023 in de Oostelijke Vechtplassen (VP) en noordelijke Randmeren (RM). Aantallen gebaseerd op grote karekietenterritoria rond eind mei/begin juni en niet noodzakelijkerwijs op broedparen.

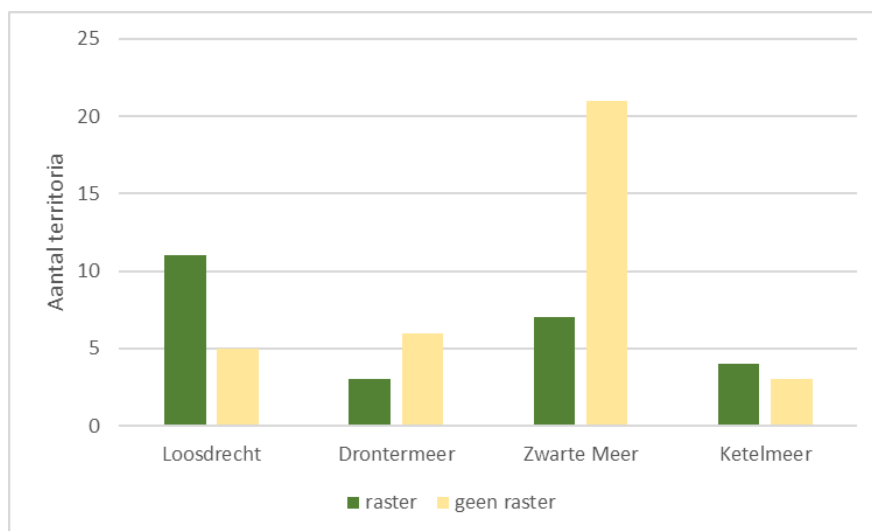

3.2. Aantallen elders in Nederland

Buiten de kerngebieden waren, verspreid door heel Nederland, in 2023 kortere of langere tijd zingende grote karekieten aanwezig (zie *Waarneming.nl*). Eind mei/begin juni waren er ongeveer 40-50 mannetjes langer dan een week op een bepaalde locatie aanwezig. Dat zou als een territorium gerekend kunnen worden. Veelal verdwijnen ze daarna echter weer. Buiten de kerngebieden broeden dan ook aanzienlijk minder dan 40 paren. Zo is er op minder dan tien plekken met zekerheid een paartje gemeld op de website *Waarneming.nl*. Dat verspreidingsbeeld zal uiteraard incompleet zijn, maar controles door deskundigen van een aantal van zulke territoria verspreid over Nederland, bevestigden dat de meeste mannetjes ongepaard bleven. Sovon schatte 95-110 territoria in heel Nederland in 2022 (Boele *et al.* 2023). Van 2023 moeten de gegevens deels nog binnen komen, maar op basis van voorlopige gegevens is te schatten dat er in geheel Nederland minimaal 100 tot 130 territoria waren. In veel territoria is alleen een mannetje aanwezig, dus het aantal broedparen is duidelijk lager dan het aantal territoria (paragraaf 3.4).

3.3. Locaties met rasters in de kerngebieden

In 2023 vestigden grote karekieten zich veelvuldig in de -tegen vraat- beschermde rietkragen (Figuur 3.2). Het aandeel territoria achter rasters verschilde flink per gebied, met bijna 70% achter rasters in Loosdrecht en slechts 25% in het Zwarte Meer. Blijkbaar is er in het Zwarte Meer een relatief groot aanbod aan geschikte plekken voor de mannetjes, waar geen rasters staan. Het is niet onderzocht waarom er meer geschikte rietkragen staan. Het is wel duidelijk dat bij het Vogeleiland en de Buitenlanden veel stromingsriet in water groeit op plekken met flinke golfslag door wind en vaarverkeer. Ten opzichte van het totale aanbod van vele tientallen kilometers aan rietkragen in het Zwarte Meer (en zeker elders), vestigen zich overigens relatief veel paren in een beschermd stuk riet.

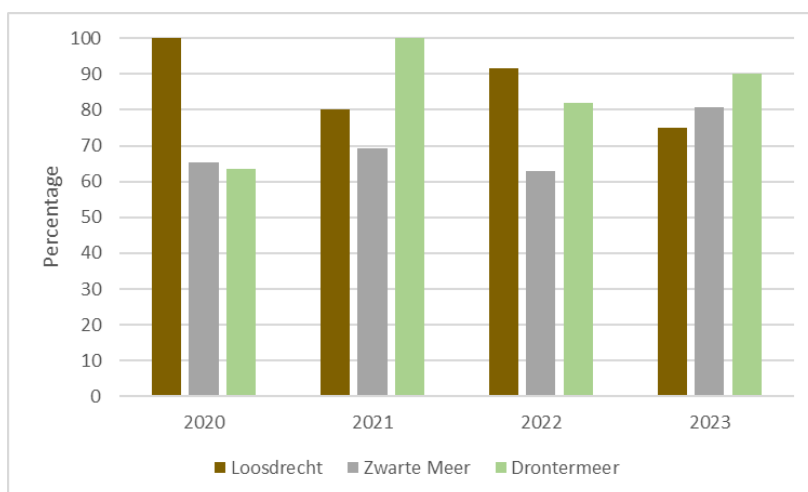
Figuur 3.2. Aantallen territoria van grote karekieten die in 2023 aanwezig waren per gebied in beschermde rietkragen (met anti-vraat raster) en onbeschermde rietkragen.

3.4. Paren en broedsucces

Zoals elk jaar, blijft een deel van de mannetjes in de kerngebieden ongepaard (Figuur 3.3). In Loosdrecht was het aandeel gepaarde mannetjes in de afgelopen jaren relatief hoog, maar in 2023 was dit lager en dus vergelijkbaar met de randmeren. Hoewel er ook mannetjes zijn met twee vrouwtjes in het territorium, is dat een beperkt aantal en er lijkt dus een mannenoverschot in de populatie te zijn.

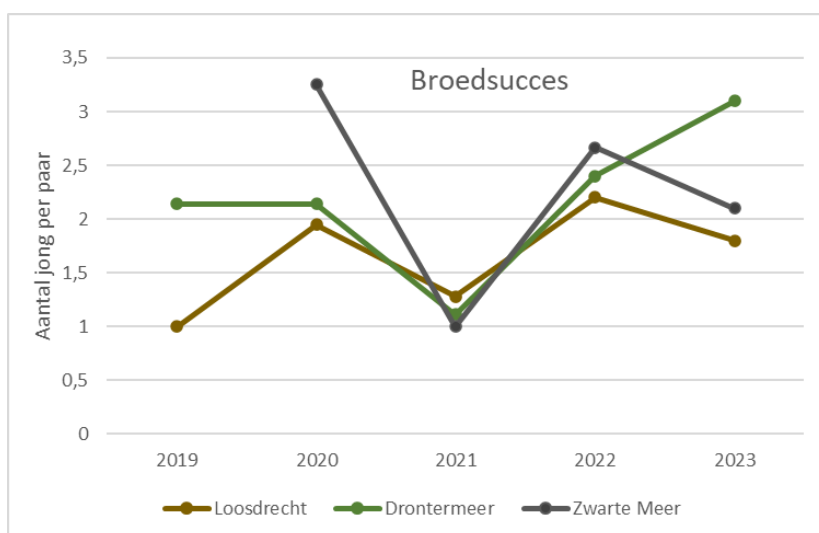

Afwijkend lichte eieren in een nest in het Zwarte Meer in 2023. De eieren waren een week later verdwenen en dus waarschijnlijk opgegeten. Foto S. Deuzeman.

Figuur 3.3. Aandeel van de territoria waar een mannetje met minimaal één vrouwtje was gepaard in de drie belangrijkste landelijke broedgebieden.

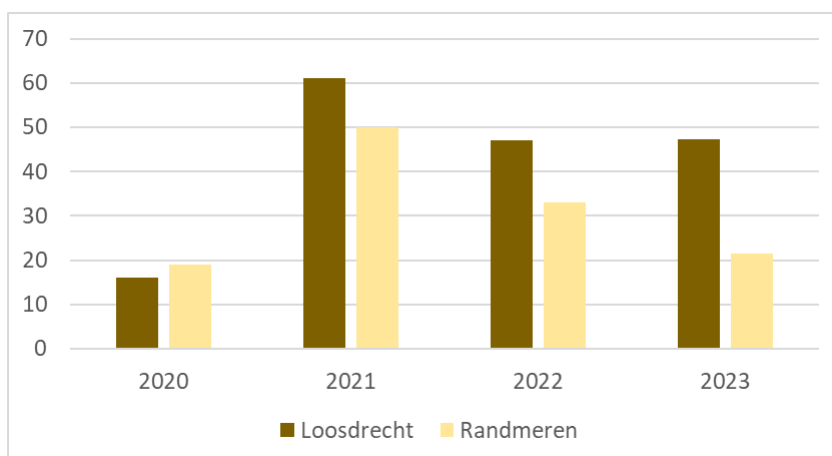
Het voorjaar van 2023 begon goed. De eerste legsels waren behoorlijk succesvol. Enkele paren wisten toen zelfs zes jongen groot te brengen. Natuurlijk verloor toch een deel van de paren hun legsels of kuikens. Deze paren beginnen in de regel opnieuw, maar waren in 2023 helaas veel minder succesvol. De predatiedruk nam gedurende het seizoen toe en door de stormen van begin juli was op veel plaatsen het riet platgeslagen en de legsels of kuikens overleefden dat niet. Uiteindelijk was het broedsucces in 2023 gemiddeld iets slechter dan 2022, maar overal vlogen toch nog gemiddeld meer dan twee jongen per gestart nest uit (Figuur 3.4). Predatie van eieren of kuikens was in 2023 wederom de belangrijkste verliesoorzaak van legsels of kuikens (Figuur 3.5). Van ongeveer 30% van de nesten werden in 2023 de eieren of kuikens geroofd. In Loosdrecht is de predatiedruk in de meeste jaren relatief hoog. Ook in 2023 was dit het geval en verloren hier redelijk veel nesten hun eieren of kuikens.

Figuur 3.4. Broedsucces (gemiddeld aantal uitgevlogen jongen) per nest van grote karekieten in drie gebieden, over de periode 2019-2023.

Tijdens de storm Poly van 5 juli 2023 kwam op veel plekken het riet plat te liggen. Overjarige stengels braken af en hoopten zich op. Foto S. Deuzeman, Ketelmeer 2023.

Figuur 3.5. Percentage nesten waarvan de eieren of kuikens gepreedeerd werden vanaf 2020.

Een nest waar de eieren weggehaald werden door een onbekende rover. Loosdrecht juni 2023, J. van der Winden.

4. Verplaatsingen van grote karekieten

4.1. Volwassen grote karekieten met kleurringen

In de afgelopen jaren (2016-2022) gaven we 53 volwassen grote karekieten in het broedgebied een zwarte ring met witte inscriptie die met een telescoop of goede fotocamera te lezen is. De meeste karekieten merkten we in de Randmeren en 17 in de Oostelijke Vechtplassen. In 2023 gaven we 12 volwassen grote karekieten een kleurring. Twee in de Loosdrechtse Plassen, één in Limburg en negen in de Randmeren.

In 2023 spoorden we 11 grote karekieten op die, in een voorafgaand jaar, al een kleurring gekregen hadden. Al deze karekieten bleken nabij de oorspronkelijke ringlocatie een territorium te hebben. In de regel keerden de karekieten terug naar dezelfde rietkraag of binnen een straal 10 km ervan. Uiteraard is het lastiger karekieten te vinden die zich ver van de onderzoekslocaties vestigen, maar de vele meldingen op de website *waarneming.nl* of meldingen via Vogelwerkgroepen leverden nooit een gemerkte karekiet op een geheel nieuwe locatie op. Dit bevestigt resultaten uit eerdere studies (Foppen 2001) dat volwassen grote karekieten zeer plaatstrouw zijn.

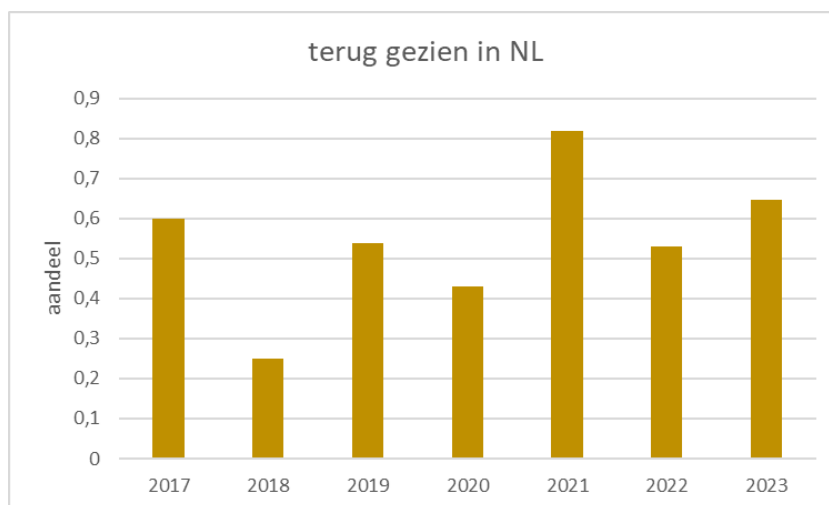
Het aantal mannetjes karekieten dat jaarlijks terugkeert naar Nederland verschilt behoorlijk (Figuur 4.1). We zoeken elk jaar ongeveer even intensief naar mannetjes met kleurringen en de verschillen tussen de jaren zullen dus vooral veroorzaakt worden door variatie in sterfte tijdens de trek of het verblijf in Afrika.

Met behulp van automatische camera's kunnen we de code op de kleurringen herkennen. Zo weten we dat dit mannetje het jaar ervoor op exact dezelfde plek broedde. Foto automatische camera juli 2023.

Mannetje FZ op de voet gevolgd

Van meerdere gekleurringde vogels weten we inmiddels precies waar ze zaten en hoe het broedsucces jaarlijks verliep. Zo ringden we 22 juni 2021 een mannetje met code FZ in het Zuidelijke Zwarte Meer en spoorden hem elk jaar op, ook al gedroeg hij zich vaak heimelijk in het riet. In 2022 broedde hij zo'n 2,5 km westelijker in de Ramsgeul. In 2023 dook hij op in de oostelijkste punt van de Mandjeswaard, zo'n 4,6 km van de oorspronkelijke ringlocatie. In alle drie de jaren wist hij samen met een vrouwtje succesvol jongen groot te brengen, met respectievelijk 3, 3 en 5 uitgevlogen jongen per jaar. In 2023 mislukte het eerste broedsel, maar het tweede nest had 5 jongen. De kleurringen zien er na drie broedseizoenen en verre reizen naar de winterkwartieren nog steeds piekfijn uit.

Figuur 4.1 Aandeel jaarlijks teruggevonden mannetjes grote karekieten in de kerngebieden. Weergegeven is het aandeel mannetjes met kleurringen dat in de broedgebieden werd opgespoord ten opzichte van het aantal mannetjes dat in het voorafgaande jaar een kleurring droeg.

4.2. Het ringen van nestjongen

Vanaf 2021 ringden we totaal 235 -bijna vliegvlugge- nestkuijken van grote karekieten met metalen ringen met een inscriptie (Tabel 4.1). Het hoofddoel is te achterhalen waar de grote karekieten vandaan komen die buiten de kerngebieden een territorium hebben. Komen die overwegend uit de kerngebieden? Of van elders?

Dankzij speurtochten in het veld en op websites met foto's (zoals *Waarneming.nl*) ontdekten we in 2023 enkele volwassen grote karekieten met een metalen ring. In Loosdrecht drie, in de Randmeren vijf en elders in Nederland twee (Zoetermeer en Arcen). De code van zo'n metalen ring kan je vrijwel nooit met een telescoop lezen omdat de inscriptie veel te klein is. Toch konden we van enkele ringen op een andere manier de code achterhalen. Bij één vrouwtje karekiet in Loosdrecht lukte dat met een automatische camera. Daarnaast vingden we drie geringde mannetjes en drie vrouwtjes met een metalen ring terug. Deze waren allemaal in 2022 als kuuken door ons geringd. We vingden ze in de omgeving van de geboorteplek. De grootste afstand was een mannetje dat geboren werd in het Zwarte Meer en zelf 6,1 km verderop in het Ketelmeer ging broeden. Al deze jonge vogels waren dus behoorlijk plaatstrouw aan de geboorteregio. In 2023 ontdekten we nooit grote karekieten buiten de kerngebieden, die binnen kerngebieden geboren waren.

Tabel 4.1. Aantal nestkuikens van grote karekieten die vanaf 2021 geringd werden in de kerngebieden.

Jaar	Loosdrecht	Drontermeer	Zwarte Meer	Ketelmeer	Totaal
2021	15	10	21	10	56
2022	19	14	40	13	86
2023	16	20	52	5	93
<i>Totaal</i>	<i>50</i>	<i>44</i>	<i>113</i>	<i>28</i>	<i>235</i>

Als jonge karekieten een dag of 7 a 8 oud zijn, klimmen ze al af en toe uit het nest. Ze springen behendig van stengel naar stengel (automatische camera, juli 2023).

5. Bescherming en delen van kennis

5.1. Plaatsen en onderhoud anti-vraatrasters

In het voorjaar van 2023 zijn op initiatief van Vogelbescherming Nederland in het Gooimeer en Veluwemeer rasters neergezet. In het Gooimeer plaatsten we twee stukken van ongeveer 100 m bij Oud Valkeveen en in het Veluwemeer drie stukken van ieder ongeveer 100 m nabij de Hierdense Beek. Het Zuid-Hollands Landschap toonde interesse voor het plaatsen van rasters in de Zouweboezem in 2024. Dit is een locatie waar een LIFE-moerasherstelproject is uitgevoerd, maar waar riet niet kan groeien door de hoge graasdruk.

Rijkswaterstaat heeft, als onderdeel van de Natura 2000-beheerplannen, rasters verplaatst, verbeterd of nieuw geplaatst in het Veluwemeer en bij de Ramsgeul in het Zwarte Meer. Dit is een uitvloeisel van het project van Vogelbescherming. Diverse organisaties maken ook gebruik van ervaringen die zijn opgedaan tijdens het project van Vogelbescherming.

*Plaatsen van rasters in het Gooimeer (project Vogelbescherming), maart 2023.
Foto's Corne Koopmans.*

Rasterlocatie Veluwemeer nabij de Hierdense Beek. Foto Celine Roodhart.

5.2. Stormen verslechteren rietkragen achter de rasters

In 2022 en 2023 stormde het een aantal keer flink hard. Onder andere in januari en februari 2022, maart 2023 en heel hard op 5 juli 2023. Zulke stormen hebben een aanzienlijk negatief effect op herstelde stromingsrietkragen. Als het in de zomer waait, vangt het riet veel wind en slaat het nieuwe en oude riet plat. Na zulke stormen kunnen forse oppervlakten stromings- en waterriet plat liggen. Dat heeft uiteraard een direct effect als het binnen het broedseizoen is.

We zijn er inmiddels achter dat de stormen ook een indirect effect hebben in het opvolgende broedseizoen. Zo waren er mooie herstelde stromingsrietkragen in het Drontermeer en bij Loosdrecht die door de storm in februari 2022 geheel plat kwamen te liggen. Hetzelfde gebeurde in maart 2023. Het overjarige liggende riet vergaat niet of nauwelijks in één of twee maanden en vormt een dichte mat aan het begin van het groeiseizoen. De dichte overjarige dode stengels vormen dan een kniklaag in het stromingsriet. In dit eerste stadium is het gunstig leefgebied voor roerdomp en baardmannetje. Voor grote karekieten is het minder geschikt omdat die een open stromingrietstructuur willen als leefgebied. Ook kregen we de indruk dat het jonge riet minder vitaal en dicht (qua stengeldichtheid) groeit in zulke situaties. Dat hebben we niet onderzocht. We bevelen tot nu toe aan om

stromingsriet niet te maaien. Daar komen we van terug als het overjarige riet (deels) plat ligt. Dan is maaien (of wegkrabben) in de late winter noodzakelijk om het riet een frisse start te geven. Van belang is dan wel om niet alles weg te halen, maar pleksgewijs zodat er in het voorjaar nog stukken overjarig riet in diep water staan.

Riet dat tijdens een storm plat is komen te liggen, vormt -in het daaropvolgende voorjaar- dikke overjarige stengelmatten boven het water. Het jonge riet lijkt hierdoor minder vitaal te groeien met een lagere stengeldichtheid. De dode rietmatten versnellen bovendien de vegetatiesuccessie. Voor grote karekieten bevelen we aan om zulke matten in de winter te maaien/weg te krabben. Natuurlijke peildynamiek zal waarschijnlijk ook helpen dit dode riet sneller te laten vergaan. Jan van der Winden, Loosdrecht mei 2023.

5.3. Grote karekieten in de media

Het beschermingsproject van de grote karekiet kreeg ook in 2023 weer aandacht van de media. Zo kwam het project ruimschoots aan bod in de radio-uitzending van 9 juli 2023 van [Vroege Vogels](#):

Op de website van Vogelbescherming Nederland is op 7 februari 2023 een artikel geplaatst over de grote karekiet in Nederland, naar aanleiding van (en met een link naar) het onderzoeksrapport van Jan van der Winden Ecology over 2022:

[Grote karekieten in Nederland in 2022 | Vogelbescherming](#)

In de rubriek “Ontdek vogels” (online vogelgids van Vogelbescherming Nederland) is veel informatie over een specifieke vogelsoort en de bescherming van die soort te vinden. Zo ook over de grote karekiet: [Grote karekiet | Vogelbescherming](#).

 Vroege Vogels [Volgen](#) Advocaat van de natuur en spreekbuis van het milieu.

[Overzicht](#) [Media](#) [Artikelen](#) [Rubrieken](#) [Kaart](#) [Foto's](#) [Forum](#) [Nieuwsbrief](#) [Contact](#)

Grote karekiet

Zien doe je hem amper. Maar is ie aanwezig? Dan hoor je het luide geknars van de grote karekiet al vanaf grote afstand. In een project van Vogelbescherming Nederland, uitgevoerd door Lowland Ecology Network en SOVON Nederland, wordt de bedreigde vogel een handje geholpen door het riet waar ze in broeden te beschermen. Om te onderzoeken hoe effectief dat is ploetert ecooloog Jan van der Winden elk jaar door ondoordringbare rietkragen. Verslaggever Gert Elbertsen volgt hem bij een bezoek aan het Zwarte Meer.

Jan van der Winden tijdens veldwerk © Gert Elbertsen

Het radio- en Tv-programma van Vroege Vogels besteedt geregeld aandacht aan het beschermingsproject voor de grote karekiet.

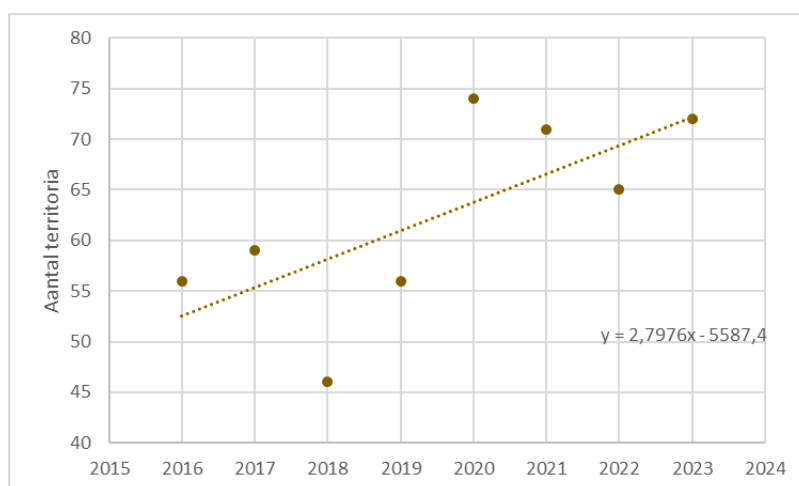
6. Discussie, conclusies en aanbevelingen

6.1. Populatiegroei en bescherming

Zet de groei van de populatie door?

In de kerngebieden waren in 2023 ongeveer 10 % meer territoria aanwezig dan in 2022. Elders in Nederland was het aantal ook iets hoger. Het broedsucces was in 2022 en 2023 redelijk tot goed. Dat is een basis voor verder herstel. De totale aantallen grote karekieten zijn momenteel in Nederland nog steeds erg klein. Dus dan is sterfte van volwassen vogels in combinatie met een laag broedsucces in een bepaald jaar risicovol voor het voortbestaan. Mogelijk was deze combinatie van factoren het geval in 2022 toen er weinig broedparen waren in de kerngebieden. Er keerden relatief weinig mannetjes terug (kleurringen) en het broedsucces was in 2021 ook al laag. Dat versterkt elkaar. De afgelopen jaren waren iets gunstiger, waardoor de populatie weer groeide. Het komt erg nauw voor een kleine populatie.

De positieve populatietrend van de afgelopen jaren (van der Winden *et al.* 2022) zet gelukkig door in 2023. Als deze gemiddelde groei zo doorgaat, kan de populatieomvang medio 2030 ca. 100 paar in de kerngebieden bedragen, waarmee het landelijke doel zeker boven 130 uit zal komen

Figuur 6.1. Gemiddelde populatieontwikkeling van de grote karekiet in de kerngebieden (Oostelijke Vechtplassen en randmeren) sinds 2016 (start van de herstelmaatregelen).

Bescherming rietkragen draagt bij aan behoud populatie

Net als in 2022 vestigden de meeste grote karekieten zich in de kerngebieden op locaties waar rasters staan. Alleen in het Zwarte Meer is blijkbaar een relatief ruim aanbod aan geschikt riet dat niet door rasters beschermd is. De oorzaak ervan is niet onderzocht. Het aanbod aan beschermde rietkragen neemt toe in de kerngebieden maar ook daarbuiten. In het actieplan adviseren we om rietkragen vooral op kansrijke plekken te beschermen. Dat zijn locaties met voedselrijke bodems en of voedselrijk water en in de nabijheid van bestaande broedplekken. Zie voor meer adviezen eerdere rapportages. Dat kan binnen twee tot drie jaar tot kolonisatie van grote karekieten leiden. Dat geldt bijvoorbeeld voor het Nuldernauw waar flink is geïnvesteerd in rasters.

6.2. Conclusies

- Het aantal territoria in de kerngebieden en daarbuiten was in 2023 minimaal 10% toegenomen ten opzichte van 2022. In de kerngebieden waren meer dan 70 territoriale mannetjes aanwezig en daarbuiten minimaal 30. Hiervan is slechts een klein deel gepaard en reproductief.
- In 2023 vestigde 50-60 % van de grote karekieten in de kerngebieden op plekken waar het riet tegen vraat door watervogels beschermd wordt.
- Het broedsucces was met minimaal 2 tot 3 vliegvlug jong per nest in de kerngebieden redelijk goed. De belangrijkste verliesoorzaak was predatie van legsels of kuikens.
- We zien dat gemerkte volwassen grote karekieten zich tussen jaren hooguit over korte afstanden verplaatsen naar een nieuwe broedplek. Vanaf 2021 zijn 235 nestjongen geringd. In 2023 ontdekten we er 7 als broedvogel. Deze zaten allemaal in de omgeving van de plek waar ze in 2022 geboren waren.
- Als de huidige gemiddelde populatiegroei doorgetrokken wordt, is rond 2030 een populatie in de kerngebieden van ongeveer 100 territoria te verwachten.

6.3. Aanbevelingen en oproep

- Verwijder in maart pleksgewijs platgeslagen oud riet in de stromingsriet/waterrietzone.
- Zorg voor een overaanbod aan geschikte rietkragen in broedgebieden van grote karekieten zodat de karekieten jaarlijks de beste locaties kunnen uitkiezen.
- Meer aandacht is nodig voor het geschikt maken van broedplekken buiten de kerngebieden
- We roepen vogelaars op om geringde volwassen grote karekieten te melden. Zie je een zingende grote karekiet met ring, geef dat dan door. Dat kan per e-mail naar grotekarekiet@vogelbescherming.nl.

Meestal moet je moeite doen om de aandacht te trekken van je moeder. Lastig dan die rietstengels.

7. Literatuur

- Boele A., J.W. Vergeer, J. van Bruggen, B. Goffin, M. Kavelaars, J. Louwe Kooijmans, K. Koffijberg, A. van Kleunen, J. Schoppers, C. van Turnhout & D. Jansen 2023. Broedvogels in Nederland in 2022. Sovon-rapport 2023/40. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.
- Foppen R. 2001. Bridging gaps in fragmented landscapes. University of Wageningen, Wageningen.
- Verkuil Y.I., M. Nicolaus, R. Ubels, M.W. Dietz, J.M. Samplonius, A. Galema, K. Kiekebos, P. de Knijff, C. Both 2022. DNA metabarcoding quantifies the relative biomass of arthropod taxa in songbird diets: Validation with camera-recorded diets. *Ecology & Evolution* 12, e888.
- van der Winden J., S. Deuzeman & R. Foppen 2018. Herstel van rietkragen voor de Grote Karekiet in de noordelijke Randmeren. Knelpunten en maatregelen om het habitat van de Grote Karekiet te verbeteren. Rapport Jan van der Winden Ecology/Sovon Vogelonderzoek Nederland, Utrecht/Nijmegen.
- van der Winden J., S. Deuzeman & R. Foppen, 2020a. Broedsucces grote karekiet en herstel rietkragen in Randmeren en Vechtplassen in 2020. Jaarrapportage monitoring en onderzoek. Rapport 2020-08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- van der Winden J., S. Deuzeman, S. Weeda, R. Foppen, P. van Horssen & M. Poot 2020b. Broedsucces en nesthabitat van de Grote Karekiet in begraasde rietkragen in de kerngebieden. *Limosa* 93: 153-164.
- van der Winden J., S. Weeda & S. Deuzeman 2021. Het wel en wee van grote karekieten in 2021. Rietbescherming, aantallen, verspreiding, ringonderzoek en reproductie In Nederland. Rapport 2021-08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.
- van der Winden J., N. Korporaal, P. van Horssen, B. Klaassen & H. Coops 2022a. Rasters helpen herstel van stromingsriet in randmeren. *De Levende Natuur* 123: 126-131.
- Van der Winden J., S. Weeda & S. Deuzeman 2022b. Beschermingsproject grote karekiet 2022. Jaarrapport aantallen, broedsucces, habitatverbetering en dispersie. Rapport 2022-08, Jan van der Winden Ecology, Utrecht.

Dantelaan 115
3533 VC Utrecht
jvdwinden@hetnet.nl